

บทที่ 1

บทนำ

บทนำ

โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สอง ตำบลแม่สอง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นพื้นที่ดำเนินงานแห่งหนึ่งของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขาชนเผ่าปาเกอญอ ดำรงชีพโดยการทำการเกษตร และหาของป่า พืชหลัก คือข้าวไร่ และข้าวนา สำหรับบริโภคในครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่ผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีอาชีพที่สร้างรายได้ ประกอบพื้นที่อยู่ห่างไกลเส้นทางคมนาคมไม่สะดวกโดยเฉพาะในฤดูฝน จะมีปัญหาในเรื่องการเดินทางเพื่อติดต่อด้านต่างๆ จากภายนอก โดยเฉพาะการเดินทางเมื่อเจ็บป่วย จำเป็นต้องเข้าไปรักษาที่สถานอนามัยหรือโรงพยาบาลซึ่งอยู่ไกลทำให้การเดินทางเป็นไปอย่างยากลำบาก คนในชุมชนจึงต้องรักษาโรคเมื่อเจ็บป่วยด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน โดยใช้ฐานความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ แต่ผู้ส่วนใหญ่มีอายุมาก ไม่มีการรวบรวมองค์ความรู้ไว้เป็นเอกสารชัดเจน ประกอบกับคนรุ่นหลังน้อยคนจะสนใจสืบทอดและเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

จากปัญหาดังกล่าวสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จึงจัดทำโครงการวิจัยเชิงบูรณาการเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารและรายได้ และลดพึ่งพาปัจจัยภายนอก โดยการนำองค์ความรู้ต่างๆ อาทิเช่น การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและจัดการธาตุอาหารพืช การวิจัยฟื้นฟูแหล่งอาหาร (Food bank) และความหลากหลายทางชีวภาพ (พืชอาหาร สมุนไพร และเห็ดในท้องถิ่น) และเพื่อให้ชุมชนมีข้าวเพียงพอต่อการบริโภค มีแหล่งแหล่งอาหารและยาสมุนไพร ในชุมชน โดยผ่านกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ “องค์กรชุมชน” ให้มีการเรียนรู้ การจัดการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองทั้งทางด้านอาหาร การรักษาพยาบาลเบื้องต้น ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และยังเป็นการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ในชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) วิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่เพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย
- 2) เพื่อทดสอบระบบการทำเกษตรยั่งยืนในพื้นที่เกษตรกรรมของชุมชน
- 3) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของเชื้อไมคอร์ไรซาที่สามารถเพิ่มผลผลิตข้าวไร่
- 4) เพื่อทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืชผัก
- 5) เพื่อรวบรวม อนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ
- 6) เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนชุมชนในการจัดทำธนาคารข้าว

ขอบเขตการดำเนินงาน

- 1) การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่เพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย
- 2) การทดสอบระบบการทำเกษตรยั่งยืนในพื้นที่เกษตรกรรมของชุมชน
- 3) การทดสอบประสิทธิภาพของเชื้อไมคอร์ไรซาที่สามารถเพิ่มผลผลิตข้าวไร่
- 4) การทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืชผัก
- 5) การศึกษารวบรวม อนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ
- 6) การศึกษากระบวนการขับเคลื่อนชุมชนในการจัดทำธนาคารข้าว

